

GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN

Juridiska institutionen

Göteborg 2020-12-18

Dnr

GU 2020/2462

N2020/02187

Näringsdepartementet

Att Kriminalisera överträdelser av EU-förordningar (SOU 2020:13)

I detta remissvar, rörande kriminalisering av överträdelser av EU-förordningar, kommer några viktiga punkter att belysas och diskuteras.

Först och främst är EU-straffrätten ett område, inte minst frågan om sanktioner och effektivitet, ett rättsområde som har debatterats flitigt de senaste tjugo åren. Det finns i dagsläget väldigt mycket juridisk litteratur inom detta EU-rättsliga område, särskilt på engelska.

En grundläggande fråga som aktualiseras i utredningen är det kriminaliserade områdets gränser. Blir lagstiftningen mer effektiv om den kriminaliseras? Hur skall *ultima-ratio* principen, d.v.s. att straffrätten inte skall användas om det inte är absolut nödvändigt, förstås i detta perspektiv? Som utredning redogör för så är sanktionsrätten inom EU-rätten präglad av vikten av effektivitet, proportionalitet och kravet på avskräckande sanktioner (tex. dom C-68/88 *Commission v Greece*). Rättsområdet genomsyras även av den allmänna EU-effektivitetsprincipen och frågan om EU-rättens genomslag. Likaså är proportionalitetsprincipen av vikt när det gäller förekomsten av sanktioner på exempelvis fiskeriområdet som är både straffrättsliga och administrativa. Det måste vara lika effektivt reglerat när det gäller möjligheterna att lagföra någon för överträdelser av EU-förordningar som det är för överträdelser av nationell rätt, enligt EU-effektivitetsprincipen och EU-lojalitetsprincipen.

När det gäller frågan om de svenska blankettstraff-förbuden är det svårt att se fördelen med denna lagstiftningsteknik ur ett straffrättsligt och individ-centrerat perspektiv. Lagstiftaren bör undvika att fortsätta använda denna lagstiftningsteknik, då den rimmar illa med legalitetsprincipen. Det förefaller som en bättre lösning att samla den straffrättsliga regleringen i en och samma lag.

Två väsentliga frågor borde diskuteras mer i betänkandet.

1. Spörsmålet om proportionalitet

Enligt artikel 49 EU-stadgan ska straffrättsliga sanktioner vara proportionerliga. Det är alltså en EU-stadgad rättighet. Kan ett lagförslag som fokuserar på både administrativa och straffrättsliga sanktioner vara proportionerligt? Det kända *Åkeberg Fransson* (dom C-617/10) fallet slog fast att den EU-rättsliga *ne bis in idem* principen också kodifierad i artikel 50 EU-rättighetsstadga aktualiseras vid dubbla förfaranden med både straffrättsliga (skattebrott) och administrativa förfaranden (skattetillägg). Det måste beaktas så att det inte förekommer dubbla förfaranden.

Proportionalitetsprincipen är också relevant vid frågan om husrannsakan vid böter som är ett av det föreslagna lagändringarna i betänkandet, vad gäller ändringen i fiskelagen. En studie huruvida andra EU-länder kräver tillstånd för att vidta husrannsakan kan vara intressant för att säkerställa en enhetlig tillämpning av EU-rätten, då böter är en ganska låg tröskel. Svensk lagstiftare bör titta närmare på detta.

2. Straffansvar juridiska personer

EU:s effektivitetskrav kan innebära en skyldighet att införa straffrättsliga sanktioner för juridiska personer. Frågan är om det svenska institutet företagsbot lever upp till dels EU: effektivitetskrav, dels frågan om effektivt rättighetskydd. Detta är en fråga som behöver utredas vidare.

Sammanfattningsvis, förefaller det vara så att även om betänkandet ifråga är välskrivet och utförligt gjort, givetvis, efterlyses en ökad förståelse och en helhetsbild av både EU-rätt och EU-straffrätt som den ser ut idag. Detta är viktigt för hur det svenska systemet kan synkroniseras med EU-rätten på ett sätt som främjar både EU- och det svenska rättssystemet som sådant.

Ansvarig för upprättandet av detta remissvar är E Herlin-Karnell, Professor i EU-rätt, särskilt EU-straffrätt.

I tjänsten

Joachim Åhman

Prefekt